

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАКАЗ

м. Київ

25 07 2023 р.

№ 898

**Методичні рекомендації щодо
забезпечення якісного вивчення,
викладання та використання
англійської мови у закладах вищої
освіти України**

Відповідно до реалізації частин третьої та четвертої статті 7 Закону України «Про освіту», частини третьої статті 48 Закону України «Про вищу освіту», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (із змінами), з урахуванням рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 25.06.2019 № 5/1-4 «Про концептуальні засади державної політики щодо англійської мови у вищій освіті»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України, що додаються.

2. Директорату фахової передвищої, вищої освіти (Шаров О.) розмістити цей наказ на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Винницького М.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 25 07 2023 року № 898

**Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення,
викладання та використання англійської мови
у закладах вищої освіти України**

Вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України здійснюється відповідно до “Концептуальних засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти” (далі - Концептуальні засади), розроблених Міністерством освіти і науки України (далі – МОН) у партнерстві з Британською Радою в Україні, основних принципів законопроекту «Про застосування англійської мови в Україні», рекомендацій Ради Європи з мовної освіти від 22 травня 2018 року щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя.

Навчання у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) забезпечує завершене формування у студентів потреби вивчення англійської мови з оволодінням нею як засобом спілкування, пізнання, самореалізації та соціальної адаптації в полікультурному світі на основі усвідомлення важливості вивчення іноземних мов, насамперед англійської, як засобу спілкування і пізнання в сучасному світі, підвищення своєї конкурентоспроможності під час економічної та соціальної євроінтеграції.

Документ передбачає рекомендації керівництву ЗВО України, викладачам англійської мови за професійним спрямуванням та англійської мови для академічних цілей (АМПС, АМАЦ) ЗВО, викладачам фахових дисциплін англійською мовою (ВФДАМ), іншим працівникам ЗВО. Успішність застосування рекомендацій базуватиметься на системному підході щодо їх використання, комплексній реалізації функцій мотивації, стратегічного і оперативного планування, організації та контролю, використання проектного підходу в разі необхідності запровадження суттєвих змін.

Документ розроблено з урахуванням завдань сучасної іншомовної освіти, модернізаційних процесів в освітньому просторі України, національних цілей удосконалення викладання, вивчення та використання англійської мови, нагальних потреб учасників освітнього процесу. В рекомендації закладено

максимальний потенціал їх застосування у повоєнний період відновлення країни. Разом із тим, підтримка міжнародних партнерів, участь у міжнародних проєктах та максимальне використання наявного потенціалу можуть дозволити застосувати рекомендації під час військового стану.

І. Рекомендації керівникам ЗВО

1. Формування культури якісного викладання, вивчення та використання англійської мови в ЗВО. Створення англомовного середовища.

Англійська мова та її розвиток повинні стати частиною узгодженої загальної корпоративної культури ЗВО, вибудованої на спільних підходах (лідерство, інноваційність, креативність, доброчесність, застосування інноваційних освітніх технологій) та відповідних принципах (відкритість, демократичність, рівний доступ, справедливість (однакова винагорода за рівний обсяг виконаної роботи), відзнака/ винагорода за ініціативність/інновації тощо).

Формування культури якісного викладання, вивчення та використання англійської мови буде успішним за умови залучення всіх внутрішніх заінтересованих осіб (адміністрації, керівників середньої ланки, викладачів, здобувачів) та чіткого усвідомлення кожною групою заінтересованих сторін важливості активної підтримки цілей, визначених ЗВО у цьому напрямку, особистих переваг від оволодіння мовою. Успішному формуванню такої культури сприятиме формальний і неформальний дискурс, а саме: офіційна інформаційна кампанія, конференції, науково-методичні семінари на факультетах, флешмоби, ініційовані студентами або викладачам, сторінка на фейсбуці кафедри іноземної мови, обговорення відповідних питань на засіданнях кафедри, методичних рад факультету/університету тощо. Фокусування уваги та ресурсів на проблематиці викладання, вивчення та використання англійської мови буде сприяти формуванню у різних груп заінтересованих осіб позитивного ставлення до англійської мови. Серед інших факторів цьому можуть сприяти запровадження інституту “амбасадорів” (або промоутерів) англійської мови.

2. Формування (оновлення) стратегії/концепції ЗВО розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови.

ЗВО доцільно розробити/оновити стратегію/концепцію розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови, враховуючи законопроект «Про застосування англійської мови в Україні», перспективи

членства України в ЄС, власної стратегії інтернаціоналізації. Виходячи з автономії ЗВО формує власний підхід до розвитку англomовної освіти відповідно до вимог національного законодавства та з урахуванням етнічного та мовного розмаїття освітнього середовища, регіональних, національних та міжнародних ринків праці.

Оновлення стратегії/концепції доцільно здійснювати із залученням внутрішніх (здобувачі, викладачі, адміністрація, керівники структурних підрозділів ЗВО) та зовнішніх стейкхолдерів (випускники, роботодавці, спонсори, лідери спільноти, адміністрація області/регіону/району, представники служб зайнятості, іноземних ЗВО - партнерів та ін.). Вона може визначати ступінь поширення та рівень розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови у ЗВО на момент ухвалення вищезазначеного документу, встановлювати інституціональні, локальні пріоритети відповідно до потреб здобувачів, викладачів, адміністрації ЗВО, стану та перспектив ринку праці. За допомогою нової стратегії можуть визначатися індивідуальні завдання поширення та розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови (до прикладу, задля збільшення фахових дисциплін англійською мовою (ФДАМ), для прискорення інтернаціоналізації, для розвитку дослідницької діяльності ЗВО, розширення партнерства з роботодавцями всіх рівнів, міжнародними донорськими організаціями тощо).

Стратегію/концепцію розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови рекомендується узгодити із іншими стратегіями, концепціями, програмами інституційного розвитку ЗВО (наприклад, планом стратегічного розвитку закладу, положенням з інтернаціоналізації, програмами розвитку студентського самоврядування, інноваційності та креативності, громадянської освіти, підприємницької компетентності тощо). Взаємопов'язане впровадження двох і більше стратегій, концепцій, програм створюватиме синергію, прискорюватиме досягнення запланованих результатів (наприклад, використання англomовних матеріалів для форуму з розвитку підприємницької компетентності; підготовка англійською мовою збірки студентських інноваційних ідей і розробок та ін.). Врахування необхідності подальшої інтеграції вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти висуває потребу у постановці та поступовому руху у досягненні відповідних орієнтирів щодо міжнародної мобільності здобувачів.

Після ухвалення стратегії/концепції важливо запровадити комунікаційну (промоційну) кампанію з роз'яснення її цілей, завдань пріоритетів, виконавців, цільових груп тощо.

Успішність стратегії/концепції важливо контролювати за допомогою чіткого алгоритму дій, плану моніторингу, прозорих форм, критеріїв та індикаторів оцінювання результатів імплементації концепції із залученням всіх зацікавлених сторін.

3. Організація взаємодії між різними групами стейкхолдерів

Для формування організаційної культури важливо забезпечити вертикальну та горизонтальну взаємодію між різними групами стейкхолдерів, а також сприяти формуванню ініціативи “знизу” (з боку здобувачів, викладачів та їх неформальних об'єднань), що супроводжується підтримкою і заохоченням “згори” (з боку завідувача кафедри, деканату, адміністрації ЗВО).

Вертикальна взаємодія має базуватися на лідерстві і підтримці з боку адміністрації ЗВО, включенні розвитку англомовної компетентності до пріоритетних напрямів ЗВО, виділенні коштів для фінансової підтримки, стимулюванні викладачів, винагородженні найбільш успішних студентів тощо.

Взаємодія на горизонтальному рівні передбачає координацію та узгодження дій між:

керівниками відповідних ланок (наприклад, проректор з наукової діяльності разом з проректором з інноваційного розвитку планують заходи з викладання, вивчення та використання англійської мови задля розвитку інтернаціоналізації у сфері наукових досліджень, завідувач кафедри іноземної мови узгоджує план заходів для студентів із деканом / завідувачем кафедри хімії тощо);

викладачами різних кафедр (наприклад, використовуючи парне викладання, дискусійний клуб, paper writing lab, journal club, організацію та участь у семінарі з розвитку педагогічної та англійськомовної компетентності);

керівниками студентських гуртків, клубів, освітніх хабів, органів студентського самоврядування.

Для підвищення мотивації студентів до вивчення фахових дисциплін англійською мовою важливим є залучення зовнішніх стейкхолдерів та застосування їх досвіду за допомогою:

проведення опитування та аналізу його результатів щодо переліку необхідних іншомовних професійно спрямованих компетентностей;

розповсюдження успішного досвіду випускників щодо ролі іншомовних компетентностей у формуванні їх конкурентоспроможності та побудові кар'єри;

організації гостьових лекцій та рекрутингових заходів, стажування на виробництві/в організації, зокрема з удосконаленням фахової англійської мови;

активної пропозиції визнання результатів навчання, здобутих здобувачами у неформальній і інформальній освіті англійською мовою, в освітньому процесі;

залучення стейкхолдерів та їх представників до модернізації змісту робочих програм з АМПС та фахових дисциплін, насамперед, тих, які викладаються англійською мовою з метою забезпечення конкурентоспроможності майбутніх випускників ЗВО.

4. Формування системи стимулів та заохочення

На інституційному рівні рекомендується запроваджувати різні форми стимулювання та заохочення викладачів фахових дисциплін англійською мовою, викладачів англійської мови за професійним спрямуванням та студентів. Прикладами організаційних, матеріальних та інших стимулів можуть бути:

матеріальні стимули: встановлення премій, надбавок; застосування повної або часткової компенсації витрат на сертифікацію (підтвердження рівня володіння мовою), проходження курсів з вивчення фахової англійської мови; включення участі в освітніх заходах з розвитку педагогічної та лінгвістичної компетентностей (для викладачів АМПС/АМАЦ), підвищення кваліфікації з розвитком педагогічної компетентності та рівня володіння англійською мовою (для викладачів ФДАМ) до індивідуальної програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників; визначення джерел покриття витрат та фінансування проведення інтенсивних курсів з англійської мови для абітурієнтів та здобувачів з рівнем володіння англійською мовою нижче необхідного рівня (стандарту);

організаційні стимули: зменшення навантаження для викладачів АМПС/АМАЦ, ФДАМ (запровадження диференціації навантаження через

систему коефіцієнтів); зменшення частки організаційної роботи (кафедральних доручень), надання пріоритету у доступі до програм академічної мобільності; встановлення внутрішніх вимог до присвоєння вчених звань доцента/професора та прийняття (переведення) на посаду (наприклад, розробка мінімум одного ФДАМ курсу); доповнення рейтингової оцінки діяльності викладача окремим пунктом за розробку, викладання та розміщення на дистанційній платформі курсу ФДАМ, визнання результатів проходження курсів та позакредитних заходів.

5. Координація та моніторинг стратегії/концепції ЗВО розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови

Важливою є підтримка діяльності наявних дискусійних платформ та створення у ЗВО координаційного центру для успішної імплементації стратегії/концепції розвитку англійської мови в ЗВО.

Координаційний центр рекомендується створювати як вертикально-горизонтальну структуру на чолі з проректором (ректором) для об'єднання керівників середньої ланки, відповідальних за організацію та планування освітнього процесу, співробітників різних підрозділів, задіяних у викладанні, вивченні та використанні англійської мови у ЗВО, а саме викладачів АМПС та ФДАМ, методистів, лаборантів, бібліотекарів тощо. Діяльність центру включатиме організацію та координацію заходів з формування культури якісного викладання, вивчення та використання англійської мови в ЗВО, створення робочих груп (об'єднань), спрямованих на певні функції (завдання), наприклад: оновлення освітніх програм та навчальних планів; оновлення / поширення методів викладання і навчання; освітня логістика; студентські проекти та ініціативи; співпраця із зовнішніми стейкхолдерами тощо.

У довгостроковій перспективі в задачі центру варто включити розробку алгоритму та механізмів моніторингу імплементації стратегії/концепції розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови у ЗВО.

Для моніторингу рівня викладання фахових дисциплін англійською мовою координаційному центру ЗВО доцільно доручити розробити уніфіковані критерії оцінювання прогресу курсів, внутрішню систему оцінювання якості викладання ФДАМ.

Зокрема, рекомендується включити регулярний моніторинг розробки нових курсів ФДАМ, оцінку якості програм англійською мовою, дослідження динаміки рівня володіння англійською мовою студентами та викладачами, оцінювання якості викладання англійської мови (дисциплін АМПС, АМАЦ) окремим пунктом у систему внутрішнього забезпечення якості навчання та викладання у ЗВО. Розробку форм моніторингу та контроль за виконанням варто доручити робочій групі Координаційного центру.

II. Рекомендації структурним підрозділам ЗВО

1. Відділам академічної мобільності та/або міжнародним відділам ЗВО важливо забезпечити умови для розширення зовнішньої академічної мобільності здобувачів шляхом навчання на основі двосторонніх або багатосторонніх угод між закладами-партнерами щодо програм академічної мобільності (без отримання другого документа про вищу освіту), навчання на основі двосторонніх або багатосторонніх угод між закладами-партнерами щодо програм академічної мобільності (з можливістю отримання двох документів про вищу освіту), проходження мовних, навчальних, виробничих практик тощо. Рекомендується також сприяти розвитку внутрішньої академічної мобільності студентів та науково-педагогічних працівників для обміну кращими практиками.

2. Деканам факультетів рекомендується забезпечувати сталий професійний розвиток науково-педагогічних працівників із залученням сертифікованих тренерів та ресурсів з урахуванням досвіду проєктів Британської Ради, зокрема напрацювань у галузі викладання АМПС/АМАЦ та ФДАМ, досвіду ЗВО, здобутого в інших міжнародних та національних проєктах.

3. Керівництву структурних підрозділів доцільно налагодити співпрацю з компаніями, які потребують випускників з конкретним переліком компетентностей, зокрема шляхом укладання угод, де встановлюються рамки співпраці та застосовуються відповідні фінансові стимули, в тому числі за допомогою запровадження дуальної форми здобуття освіти.

4. Директорам бібліотек ЗВО важливо сприяти поліпшенню педагогічної логістики, зокрема рекомендується забезпечити інформування та доступ до

міжнародних бібліотек, он-лайн платформ з регулярним моніторингом / оцінюванням використання доступу до міжнародних бібліотечних ресурсів, зокрема забезпеченого МОН.

III. Рекомендації щодо створення належних умов для якісного викладання фахових дисциплін англійською мовою в ЗВО

Включення до числа обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів фахових дисциплін з викладанням англійською мовою та використанням методики предметно-мовного інтегрованого навчання дає змогу формувати англійськомовну комунікативну компетентність у тому ж навчальному контексті, в якому відбувається формування спеціальних знань та вмінь.

Для успішної реалізації програми розвитку англійської мови у ЗВО важливо дотримуватись узгодженого підходу до інституційної координації викладання ФДАМ. Оновлена стратегія/концепція щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови з перспективним планом та інструментами моніторингу забезпечення якісного викладання фахових дисциплін англійською мовою сприятиме підвищенню авторитету, впізнаваності та конкурентоздатності закладу на внутрішньому та зовнішньому ринках освітніх послуг.

Адміністративна підтримка керівництва залежатиме від конкретних умов та потреб закладу щодо викладання фахових дисциплін англійською мовою. З метою підвищення якості викладання фахових дисциплін англійською мовою рекомендується:

1. Розробити на рівні ЗВО уніфіковані вимоги щодо проходження викладачами ФДАМ до початку викладання англійськомовного курсу сертифікації рівня володіння англійською мовою із чітким визначенням переліку рекомендованих ЗВО сертифікатів (кваліфікаційних тестів). З метою прискорення процесу формування англійськомовного середовища серед науково-педагогічних працівників ЗВО бажано встановити в якості додаткової внутрішньої вимоги при присвоєнні вчених звань та прийнятті (переведенні) на посаду професора/доцента необхідність розробки та викладання щонайменше одного курсу ФДАМ.

2. До обсягу кредитів, передбачених індивідуальною програмою підвищення кваліфікації науково-педагогічного працівника, включити розробку курсів англійською мовою в обов'язі не менше 3 кредитів; запровадити інституційні курси підвищення педагогічної майстерності для викладачів ФДАМ, поглиблені курси академічної англійської мови, інші стаціонарні та дистанційні курси на різних освітніх платформах англійською мовою з залученням кадрового потенціалу кафедр іноземних мов та ін.

3. З метою підтримки та моніторингу рівня викладання фахових дисциплін англійською мовою із залученням координаційного центру ЗВО рекомендується розробити та застосовувати уніфіковані критерії оцінювання курсу, внутрішньої системи оцінювання прогресу та якості викладання ФДАМ, а також забезпечити супровід процесу створення першого англійського курсу для викладачів-початківців ФДАМ, залучаючи наставників (викладачів з досвідом створення курсів англійською мовою, викладачів АМПС/АМАЦ).

4. Активно впроваджувати інноваційні форми викладання ФДАМ з урахуванням найкращих вітчизняних та міжнародних практик (використання когнітивно орієнтованих технологій - діалогічних методів навчання, семінарів-дискусій, проблемного навчання (створення проблемної ситуації), когнітивних карт, інструментально-логічних тренінгів, мозкових штурмів; діяльнісно орієнтованих технологій - методу проєктів, контекстного навчання, організаційно-діяльнісних ігор, комплексних завдань, імітаційно-ігрового моделювання; особистісно орієнтованих технологій - інтерактивних та імітаційних ігор, тренінгів з розвитку тощо).

5. Викладачам ФДАМ рекомендується мотивувати здобувачів до підготовки публікацій наукових здобутків англійською мовою, участі у міжнародних наукових заходах, професійних конкурсах та проєктах від стейкхолдерів та програмах академічної мобільності. Крім того, викладачам ФДАМ рекомендується залучати найкращих студентів до міжнародної проєктної діяльності факультету та університету, релевантної до тематики фахової дисципліни (у разі необхідності подання проєктної документації англійською мовою), що дозволить підвищити рівень володіння студентами англійською мовою, подолати психологічний бар'єр у використанні англійської мови та забезпечити її прикладне застосування у професійній діяльності.

6. Для організації навчання доцільно використовувати зовнішні фахові навчальні ресурси англійською мовою, зокрема відкриті освітні ресурси (Open Educational Resources) – навчальні та дослідницькі матеріали, матеріали для викладання, які перебувають у суспільному використанні (відкритому доступі) або захищені авторським правом із відкритою ліцензією, що дозволяє забезпечувати безкоштовний доступ, повторне використання, зміну призначення (перепрофілювання), адаптацію та повторне розповсюдження цих матеріалів користувачами за умови дотримання авторського права.

7. Для розширення можливостей вибору англійської мови як мови навчання здобувачами за певними обов'язковими освітніми компонентами та максимального використання викладацького потенціалу надавати таку можливість за базовими фаховими дисциплінами, які викладаються на декількох спеціальностях із відповідним формуванням груп та потоків.

8. За підтримки керівництва структурного підрозділу доцільно налагодити співпрацю з компаніями, у тому числі іноземними, шляхом укладання угод для встановлення рамок співпраці при працевлаштуванні випускників ЗВО за умови високого рівня володіння англійською мовою.

IV. Рекомендації щодо створення належних умов для викладання англійської мови за професійним спрямування (АМПС) та англійської мови для академічних цілей (АМАЦ) у ЗВО

1. Доцільно виконувати встановлені Концептуальними засадами вимоги до викладачів АМПС, зокрема рівень володіння англійською мовою не нижче С1.

2. В організації освітнього процесу важливо впроваджувати новітні методики, найкращі практики, гнучкі форми навчання, що уможливорює регулярне підвищення кваліфікації, перепідготовку та стажування викладачів із залученням досвіду Британської ради. Отримані за допомогою найкращих тренерів та експертів знання, навички і вміння дозволять викладачам, здобувачам, керівникам підрозділів активніше пропагувати та застосовувати інтерактивні та інші сучасні форми навчання (наприклад, поєднання занять ФДАМ та АМПС, запрошення англомовних гостей спікерів, об'єднання в

одній аудиторії/дискусійному клубі здобувачів різних груп одного курсу/різних курсів для стимулювання англомовного спілкування тощо).

3. Забезпечити ефективний розвиток педагогічної та мовної компетентностей; долучитися до розробки інституційних та національних програм підвищення кваліфікації для викладачів АМПС/АМАЦ; включати до індивідуальної програми стажування або підвищення кваліфікації участь у заходах, які забезпечують удосконалення методики викладання та підвищення рівня володіння англійською мовою.

4. З метою удосконалення методичного забезпечення та якості підготовки дисциплін АМПС/АМАЦ/ФДАМ, для оперативного визначення структурно-змістового наповнення робочих програм/силабусів, розробки відповідних рекомендацій при координаційному центрі доцільно створити робочі групи відповідно до профільних напрямів. Рекомендувати структурним підрозділам ЗВО формувати робочі програми/силабуси АМПС із залученням викладачів ФДАМ та/або викладачів фахових дисциплін з метою забезпечення актуального профільного наповнення програми.

5. Розробити робочі програми/силабуси на основі рекомендацій/стандартів структурно-змістового наповнення для програм АМПС з урахуванням передового досвіду Британської Ради (English for Specific Purposes National Curriculum), ESP Syllabus (2015). При координаційному центрі ЗВО доцільно створити робочу групу та визначити зміст академічної компоненти для програм за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

V. Можливі проблеми та шляхи їх подолання

1. *Оцінювання ефективності реалізації Концептуальних засад.* Доцільно включити оцінку успішності імплементації Концептуальних засад до переліку ключових показників для оцінки ефективності роботи ректора (кількість програм із викладанням англійською мовою, кількість іноземних і вітчизняних здобувачів з англійською мовою навчання, внутрішня система моніторингу якості освітніх програм із навчанням англійською мовою, ступінь

інтернаціоналізації закладу, набуті кількісні та якісні показники з удосконалення вивчення, викладання та використання англійської мови у ЗВО тощо).

2. Визначення готовності здобувачів першого року навчання до вивчення АМПС на рівні, який відповідає освітнім стандартам в Україні. Доцільним є визначення готовності студентів першого року навчання до вивчення АМПС на рівні B1+ (і вище) і, відповідно, запровадження інтенсивних компенсаційних курсів (очних, дистанційних) кафедрою іноземних мов для підвищення рівня володіння англійською мовою. ЗВО рекомендується враховувати надані здобувачами сертифікати міжнародних мовних іспитів або сертифікати ЗНО (НМТ) з англійської мови. Кафедрі іноземних мов доцільно визначити пороговий бал сертифікату ЗНО (НМТ), який є достатнім для того, щоб студент першого року навчання продовжував вивчення англійської мови на рівні B1+ (і вище). Можна орієнтуватися на бал, який відповідає шкільній оцінці 8 і вище. У перспективі передбачається розробити рамкову відповідність (з можливим щорічним переглядом) між балами ЗНО та рівнями рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR) – A1, A2, B1, B2. Для оцінювання рівня CEFR можна використовувати безкоштовні тести, доступ до яких забезпечується іноземними партнерами, наприклад в рамках проєкту МОН з Cambridge University та безкоштовному доступу до курсу Cambridge Empower.

3. Часові рамки для досягнення рівня володіння англійською мовою. Розробникам робочих програм/силабусів з АМПС/АМАЦ та програм інтенсивних курсів (очних, дистанційних) із вивчення англійської мови доцільно керуватися орієнтовними часовими рамками, запропонованими чинною Програмою з АМПС (English for Specific Purposes National Curriculum (2005)), а саме не менше 200 аудиторних годин для переходу на вищий рівень.

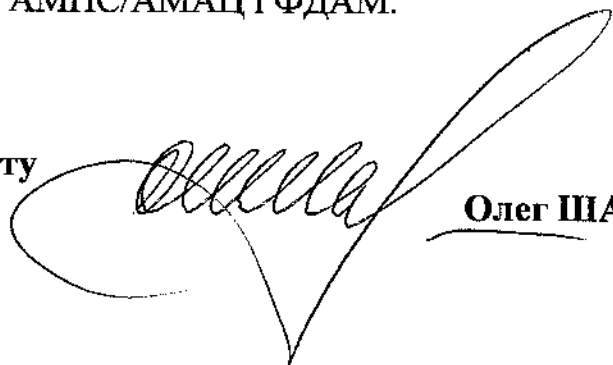
4. Викладання АМПС/АМАЦ у групах із різним рівнем володіння англійською мовою. Кафедрам іноземних мов за можливості формувати групи з вивчення АМПС/АМАЦ з урахуванням рівня володіння здобувачами англійською мовою. Якщо така можливість відсутня, то створювати різнорівневі групи, навчання в яких доцільно здійснювати за диференційованим підходом, пропонуючи різні за складністю завдання та ролі, наприклад, ролі експертів, консультантів, фасилітаторів тощо для здобувачів із вищим рівнем (зокрема, тих,

які вже мають сертифікат, що підтверджує рівень B2). Крім того, варто залучати студентів цієї категорії до проведення різноманітних заходів (розмовних клубів, диспутів, воркшопів) та участі в науково-дослідницькій роботі англійською мовою (наприклад, до виступів на конференціях, публікації тез доповідей і статей англійською мовою тощо).

5. Джерела навчальних матеріалів. Для курсів з АМПС/АМАЦ і ФДАМ рекомендується використовувати автентичні й вітчизняні підручники, друковані, аудіо й відео матеріали з автентичних джерел (засобів масової інформації, освітніх порталів, офіційних сайтів компаній певної галузі тощо). За дисциплінами, що викладаються у ЗВО, систематично оновлювати матеріали для опрацювання, списки рекомендованих джерел із навчальних дисциплін, додаючи до переліку зарубіжні (передусім англомовні) наукові джерела, в тому числі статті у провідних виданнях.

6. Використання електронних платформ. Рекомендується використовувати електронні платформи та інші інструменти дистанційного навчання для реалізації моделі змішаного навчання (*blended learning*) курсів з АМПС/АМАЦ і ФДАМ; для створення дистанційних курсів інтенсивного вивчення англійської мови для викладачів ФДАМ і здобувачів, які потребують підвищення рівня володіння англійською мовою; для розробки курсів підвищення кваліфікації викладачів АМПС/АМАЦ і ФДАМ.

Генеральний директор директорату
фахової передвищої, вищої освіти

Олег ШАРОВ